

Täysistunto

Torstai 26.11.2015 klo 16.00—23.07

15. Lakialoite laiksi rikoslain 8 luvun 1 ja 6 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 45/2015 vp Sari Essayah kd ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu

22.56 **Sari Essayah kd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sain pontimen tämän lakialoitteen tekemiseen siitä, kun täällä eduskunnassa alkusyksystä käsiteltiin kansalaisaloitetta, jossa haluttiin kiristää lapsiin kohdistuneitten seksuaalirikosten rangaistusasteikkoa. Kävimme täällä silloin hyvän keskustelun, ja eipä eduskuntasalista löytynyt laisinkaan soraääniä siihen, etteikö näin tulisi tehdä. Siinä keskustelussa kuitenkin nousi esille se huoli, mikä usein näitten uhrin kohdalla on, eli mikä monta kertaa kerkii tapahtua niin, että tuo syyteoikeus vanhentuu nykylainsäädännön mukaisesti uhrin täyttäessä 28 vuotta, ja todellakaan näistä törkeistä ja järkyttävällä tavalla ihmisen elämää rikkovista rikoksista ei päästä tekemään sitten oikeusjuttua. Sen illan aikana, kun istuin omassa työhuoneessani tuon keskustelun päätteeksi, sain pari puhelinsoittoa, joissa hyvin koskettavalla tavalla naisia kertoi niistä traagisista tapahtumista, mitä heidän elämänsä oli kohdannut. Samoin sain myöskin sähköposteja, joissa näitä asioita tuotiin esille. Monta kertaa niissä tuli esille se, kuinka pahalta tuntui, kun nämä asiat oli omassa elämässään siinä heti täysi-ikäisyyden aikana, kun ihmisen elämä lähtee rakentumaan ja ovat ne elämän isot ruuhkavuodet, halunnut unohtaa ja haudata ja halunnut katsoa eteenpäin elämässä niin hyvin kuin se niissä elämäntilanteissa oli ylipäättänsä ollut mahdollista, ja vasta ehkä siinä vaiheessa, kun oli syntynyt omia lapsia, ja juuri ehkä silloin, kun omat lapset olivat sen ikäisiä, että oli itse kokenut seksuaalista hyväksikäyttöä, nämä kaikki asiat sieltä omasta historiasta palautuivat mieleen, mutta sitten usein oli se tilanne, että oli liian myöhäistä tehdä enää asialle mitään. Myöskin oli niitä tilanteita, joissa joutui seuraamaan sivusta, kuinka sitten näihin tekoihin syylistynyt vietti kulissielämää eikä koskaan tätä asiaa pystynyt tunnustamaan tai edes pyytämään anteeksi — niin kuin eräskin soittaja sanoi, että ei hän edes tästä oikeusjutusta mutta kun olisi edes pyytänyt anteeksi.

Joka tapauksessa tässä siis ehdotetaan sitä, että rikoslain vanhentumissäännöksiä uudistetaan siten, että tuo syyteoikeus vanhenee vasta uhrin täytettyä 38 vuotta, eli tähän tulisi lisää se kymmenen vuotta, jos kysymyksessä on törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. Vuonna 2005:hän tehtiin ensimmäisen kerran tähän lakiin parannus, eli silloin nostettiin juuri tuohon 28 vuoteen, mutta tässä taustalla on juuri se syy, että suurimman on-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2015 vp

gelman muodostavat pienimpiin lapsiin kohdistuneet törkeät seksuaalirikokset ja niitten liian nopea vanhentumisaika. Niin kuin tuossa kuvasin, niin se henkinen irtaantuminen ja itsenäistyminen omista vanhemmista tapahtuu kehityspsykologian mukaan lopullisesti yleensä vasta kolmekymppisenä ja samaan ajankohtaan tyypillisesti ajoittuu tänä päivänä myös tuo oman perheen perustaminen ja ehkä juuri siksi nämä asiat nousevat pintaan vasta siinä vaiheessa.

Tietysti lainsäädännöstä huolimatta ihmisten elämänhistoriassa on niitä asioita, jotka saattavat olla — esimerkiksi sukulaisuus saattaa olla — niitä, jotka estävät näitten asioiden esille nostamista. Siinäkin mielessä tiedän sen, että tämä lakialoite ei tule näitä asioita kailta osin parantamaan, mutta kuitenkin se antaa mahdollisuuden niille ihmisille, jotka haluavat hakea myöskin oikeusteitse hyvitystä sille, mitä on tapahtunut. Se mahdollistaa sen, ja näitten syyteaikojen vanhentuminen ei olisi niin nopeasti esteenä.

On tietysti kritisoitu sitä, että kun näitä vanhentumisaikoja pidennetään, se antaisi väärälaista toivoa, jos on vaikea saada näyttöä näistä rikoksista. Mutta on todellakin tapauksia, jolloin erilaisia isoja seksuaalirikosvyyhtejä on paljastunut ja näitä pitäviä todisteita on voitu saada sitten todistajanlausuntojen ja tallenteitten kautta.

Toivonkin, että tämä tulee nyt käsittelyyn yhtä aikaa kuin tuo kansalaisaloite lakivaliokunnassa, ja toivon sille menestystä siellä valiokunnassa. Siinä keskustelussa, mitä täällä käytiin, hyvin monet edustajat sanoivat, että vielä olisivat toivoneet, että tämä vanhentumisaikapykälä olisi ollut tässä kansalaisaloitteessa, ja tätä kautta tämä asia nyt tulee mahdolliseksi korjata.

23.02 Kalle Jokinen kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä vaiheessa iltaa kiitän jo puhe-
miestäkin pitkämielisyydestä — tässä on ollut paljon asioita, ja puheenvuorot edelleen jat-
kuvat.

Tämä edustaja Essayahin lakialoite siitä, että rikoslain 8 luvun 1 §:ää ja 6 §:ää muutet-
taisiin niin, että lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten vanhenemisaikaa pidennettäisiin,
on niin tärkeä asia, että sen vuoksi halusin myös itse jäädä tätä asiaa käsittelemään ja tähän
kantaa ottamaan.

Tällä hetkellä törkeiden seksuaalirikosten syyteoikeudet vanhenevat 20 vuodessa ja ai-
kaisintaan uhrin täyttäessä 28 vuotta, silloin kun on kyseessä tällainen lapseen kohdistunut
hyväksikäyttörikos, törkeä raiskaus tai sukupuoliyhteyden pakottaminen.

Nämä lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat rikoksista törkeimpiä. Lähes 25 vuo-
den poliisikokemuksen myötä olen joutunut kohtaamaan näitä tilanteita ja niitä uhreja ja
siihen pohjautuen pidän näitä rikoksia kaikista rikoksista törkeimpinä. Seksuaalinen hy-
väksikäyttö jättää uhrille jäljet, ja niin kuin sanottu, se on ikään kuin murha, josta uhri jää
henkiin. Sen teon seuraukset saattavat seurata loppuiän, ne saattavat aiheuttaa häiriöitä
psykkisessä kehityksessä, seksuaalisuuden kehittymisessä ja luottamuksessa vastakkais-
ta sukupuolta kohtaan. Nämä asiat voivat tulla kymmenienkin vuosien jälkeen siitä, kun
nämä teot ovat tapahtuneet. Sen vuoksi tämä edustaja Essayahin lakialoite on erittäin tär-
keä, ja kannatan tätä syyteoikeuden vanhenemisen pidentämistä (Puhemies koputtaa) esi-
tetyllä tavalla.

23.04 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Essayahin ja kristillisdemokraattien
aloite on hyvä. Aloite antaa mielestäni aiheellisen pohdinnan aiheen lakivaliokunnalle ja
tietysti koko eduskunnalle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2015 vp

Suomen nykyinen vanhenemisaika, siis tuo 28 vuoden raja, ei ole nähdäkseni kansainvälisessä vertailussa kuitenkaan poikkeava. Mitä tuosta tietoa nopeasti löysin, niin Yhdysvaltain Oregonissa vanhenemisaika on 30 vuotta, siis kunnes uhri täyttää 30 vuotta, ja siis jo lähes sama kuin Suomessa. Sain tuosta lähteestäni sen käsityksen, että tämä vanhene-misaika on Yhdysvalloissakin pidemmästä päästä.

Kuitenkin lisäksi löysin tietoa, että joidenkin maiden oikeusjärjestelmissä vanhene-misaikaa ei ole ollenkaan siviilikanteelle, jolloin uhri voi vaatia sitä vahingonkorvausta kuitenkin. Suomessa taas vahingonkorvauslain mukaanhan tämä rikosperusteisen vahin-gon korvausaika vanhenee sen rikosajassa.

Sitä vanhenemisaikaa sinänsä on perusteltu aika paljon rikosoikeudessa sillä, että ajan myötä tämän tapahtuneen yhteiskunnallisen tarpeen tämmöinen selvittäminen vähenisi. Mutta lapsen törkeän seksuaalisen hyväksikäytön osalta tällainen perustelu ei ole mieles-täni mitenkään validi.

Oikeuden toteutumiselle ei voida antaa siis mitään hintaa, joten tämä ehdotus on kyllä mielestäni ihan perusteltu.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.